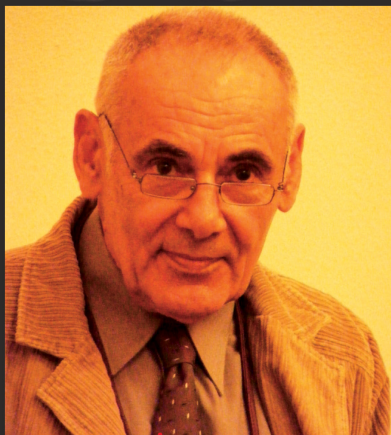

E D I C E
O S U D Y

OSUDY

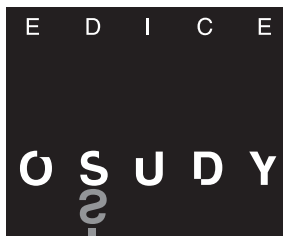

Antonín
Líman

Věčný polštář z trávy

E D I C E

O S U D Y

RADIO § ERVIS

E D I C E
O S U D Y
?

Antonín Líman

Věčný polštář z trávy

RADIOSERVIS

Copyright © Antonín Líman, 2012
ISBN 978-80-87530-10-8

**Tato kniha je věnována mým rodičům,
bratru Janovi, mé ženě Evě,
synovi Tonymu a Staré Boleslavi.**

**Kdyby můj otec i matka
byli lučními kvítky,
mohli by se mnou sdílet
polštář z trávy,
až budu na cestách.**

Manjóšú 4325, XX

V 8.–9. století, kdy byly básně Manjósú kompilovány, museli úředníci a důstojníci jamatské říše často cestovat do divokých severních provincií i na jih do předsunuté bašty říše, pevnosti Dazaifu na ostrově Kjúšú. Cestování bylo v těch dobách nebezpečné a někteří lidé na cestách i zemřeli. V básních dávných poutníků a jejich žen se zračí smutek z odloučení, nebezpečí a útrapy dlouhých cest, ale i okouzlení krásnými scenériemi, jimiž projížděli. Populární metafora „polštář z trávy“ (*kusamakura*) je spjata se životem poutníka, člověka, jenž se musel odebrat daleko od domova, vystavit se nejisté existenci na cestách a spát jen na trsu trávy. Jinými slovy, je to metafora jak vyšitá pro emigranty, jako jsem já.

Antonín Líman

1. Stará Boleslav a Panenka Maria ● ● ●

*Maria, Boží Matičko,
poslyš, ó poslyš maličko,
jak mé srdce způsobené,
jak jest k tobě zapálené...*

Adam Michna z Otradovic

Po sametové revoluci jsem se vrátil do Staré Boleslavi, abych si po čtyřiaadvaceti letech sáhl na základní půdorys svého dětského světa. Ten tam už samozřejmě dávno nebyl, zbyly jen poloprázdné kulisy, které jej sem tam připomínaly. Cesty, které – jak říká Heidegger – jsou hluboce vryty v naší paměti a možná i v našich genech před narozením, tu zčásti ještě byly a mohl jsem je téměř poslepu sledovat. Ale pak najednou mizely. Anebo tu byly nové, dnem i nocí hřmící dálnice, které zcela změnily můj dávný prostor, vymezený tichem a kontrapunktem přírodních zvuků.

Na náměstí ještě stála stará městská brána s rozmazaným nápisem *Jsem právě Boleslav, mne bolem oslavil, když věnec tu dovil své slávy Věnceslav* a z každé strany této brány kostel – Svatý Václav a Panenka Maria, které na dlouhou dobu zmizely z oficiálních pohlednic města a podle toho také vypadaly. Ve známých obchodech už zase byli cukrář, drogist, papírník a pekař; už se sice nejmenovali Horáček, Fajta, Štyblan a Hájek, ale původní fochy a zboží, jež prodávali, se vrátily – tak jako se voda ve vyschlé řece po čase sucha vrací do dávno vymletých tůní a zákrutů – do svých zabydlených míst.

*Pohled městskou branou na kostel sv. Václava
ve Staré Boleslavi*

Když jsem začal chodit do školy, vždycky jsem se styděl, když se učitel ptal: „A v které ulici bydlíš ty, Líman?“ Moje ulice se totiž jmenovala Límanová – správně Límanova – po pradědečkovi Antonínovi „Prvním“, který býval ve městě dlouhá léta starostou. Pocházel ze vsi Nemyslovice u Mladé Boleslavi, kde žil rod řemeslníků Límanů a kde dodnes potomci jedné větve žijí; odtud se jeho mladší bratr Václav odstěhoval do Mladé Boleslavi a z této větve pochází i legendární Líman, kterého zvěčnil Bohumil Hrabal ve *Slavnosti sněženek* jako excentrika, který vozí v americkém autě Buick své kozy na pastvu.

Na podzim roku 2000 jsem konečně tuto ves, táhnoucí se podél dlouhého skalnatého ostrohu, navštívil. Na návsi seděli dva dědové na lavičce, a když jsem se jim představil, začali vzpomínat na místní Límany:

„Byli tu v Nemyslovicích dva, Václav a Josef. Ten Václav byl rolník a tesař, a hrál pěkně na basu na pohřbech a svatbách. Když jsme se mu jako kluci vloudili na vůz, dělal, jako že na kozlíku spí, a pak po nás najednou švihl bičem. Ten druhý, Josef, jak to říct slušně – byl podivín, kterému jsme říkali Hvězdář. Vodil kolo s kopečka... V čísle 13 bydlí paní Kvasničková, Václavova dcera.“

Když jsem po vsi chodil, zaujala mě krásná chalupa – původně roubenka – čp. 35 s dřevěným parkánem. Teprve později jsem se od Tomáše Límana z Dobrovic dozvěděl, že je to rodná chalupa našeho společného prapradědečka.

V této výchozí vsi vymírá tedy rod Límanů po přeslici, ale v blízkých Dobrovicích se zachovala dřevařská větev, jejíž patriarcha Karel odešel z Nemyslovic

zhruba ve stejné době jako náš pradědeček. Dobrovičtí Límani, kteří byli velice překvapeni nenadálou návštěvou příbuzných, mi ukazovali fotky svého praděda, a ten vypadal úplně stejně jako náš Antonín... Stejně oči, bohatýrský nos i plnovous. Na první pohled bylo vidět, že to byli bratři. Otec Josef vyučil svému tesařskému řemeslu všech pět synů a tři nejpodnikavější, Antonín, Václav a Karel, se vydali na zkušenou, protože jim rodná vesnička byla asi těsná. V Dobrovicích mají také podrobnější dokumentaci o architektu Karlu Límanovi (1855–1929), pocházejícímu z Václavovy mladoboleslavské větve. Byl to ve své době slavný stavitel, který postavil letohrádek pro knížete Hohenlohe a v pohoří Sinai zámeček pro rumunskou královnu Carmen Sylvu. V knížce, jejíž kopii mi věnoval dobrovický Tomáš Líman, se píše, že si malá princezna přála také „ptačí hnízdečko“, pavilónek na stromě, a tak jí ho Líman postavil. Nepočítal ale s tím, že do něj vyleze korpulentní královna s celým příbuzenstvem, a třásl se strachy, aby to nespadlo. S duchem vskutku rytířským se postavil přímo pod strom, aby ho to – v případě pádu – vzalo s sebou. Musel být nadaný a všestranně vzdělaný, protože prý královně překládal do němčiny Vrchlického.

Co se týče toho Hrabalova excentrika, vyprávěli mi v Dobrovicích, že jeho paní spisovatele žalovala, protože ji urazilo, že její muž údajně páchne kozlím puchem, když jej ona přece má vždycky čistého. Kozy prý sice v americkém autě vozil, ale jinak si o něm Hrabal příliš mnoho navymýšlel. Stojí za zmínku, že ve vydání *Slavnosti sněženek* z doby komunismu (*Můj svět*, Čs. spisovatel 1985) je zločinné a vykořisťovatel-

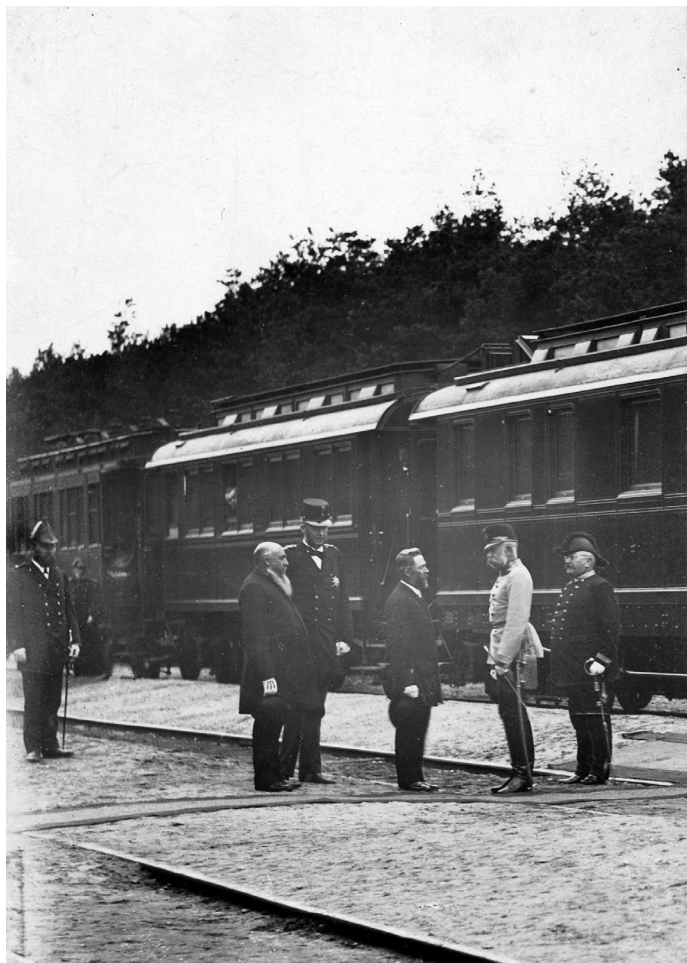

Architekt Karel Líman

ské jméno Líman nahrazeno neutrálním Zima. Podivín to ale musel být jaksepatří, protože byl zavřený za Němců, a za komunistů dokonce třikrát. Když vyšel z vězení, přišel prý na Okresní výbor poděkovat, jak mu strana lidsky pomohla, a pak navěsil v Mladé Boleslavi rudé hvězdy na všechny sochy na náměstí. K mladoboleslavské větvi rodu patřil zřejmě i Antonín Liehmann, který se narodil ve vsi Tubož na Kokořínsku roku 1808 a jako učitel hudby učil také Antonína Dvořáka. Je zajímavé, že v blízkých Šemanovicích bývala proslulá hospoda jménem *Nostalgická myš*, kde výborně vyvářel hospodský pan Antonín Líman a kde se konalo přes dvě stě kulturních podniků, včetně zájezdů Cimetrmanova divadla. Až příště pojedu do Čech, musím zajet na Kokořínsko a svého jmenovce se vyptat na jeho předky. Hospodu koupili nedávno manželé Skálovi a je prý opět v provozu.

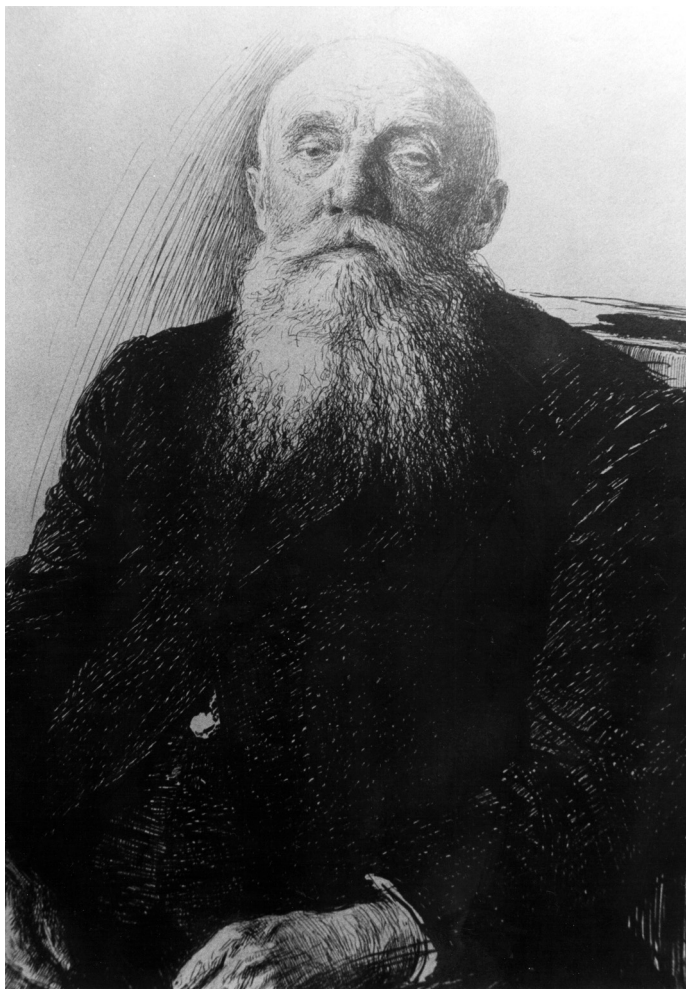
Můj strýc Vladimír mi vyprávěl, že když byl malý, sjeli se všichni tesařští Límani z Dobrovic a Nemyslovic na pradědečkův pohřeb a všichni měli kolem dvou metrů, z kapsičky u kajzrroku jim čouhal velký skládací metr a voněli naftalínem. Pohřeb to byl slavný, a protože ve Staré Boleslavi se lidská důležitost měřila podle množství lidí, kteří nebožtíkovi přišli na funus, a podle svíček, které se spálily a rozdaly, musel pradědeček být osobnost významná: v rodinné kronice je ještě založen účet za věnce, střevíce do rakve, křížek do ruky a svíce obětní, svíce pro duchovenstvo a svíce na rozdávání – bylo jich dohromady přes osm set.

Pradědeček byl také vyučený tesař. Do té starší Boleslavi přišel, aby zkusil štěstí jako podnikatel. Ze

*Pradědeček Antonín zdraví Jeho císařské Veličenstvo
na jeho cestě Starou Boleslaví*

začátku měl u brány s někým napůl hospodu, která zkrachovala, protože pod šenkem byl šuplík bez zámku, do kterého se dávaly tržby a ze kterého si celá rodina, a dost možná i kamarádi brali peníze podle potřeby. Pak vyráběl několik let pumpy, také bez úspěchu, až mu někdo poradil (prý nějaký židovský obchodník), aby začal dělat žebříňáky a stodoly. Staroboleslavsko bývalo zelinářskou velmocí – osady jako Dřísy, Hlavno, Křenek, Lhota a Borek, které leží na úrodné naplavenině z labských povodní, pěstovaly výbornou cibuli, česnek, karfiol, zelí a mrkev a sedláci byli relativně bohatí; aby své výrobky mohli vozit do Brandýsa, do Mělníka či do Prahy na trh, potřebovali dobré vozy a pro svou úrodu a výbavu pevnou stodolu. Pradědeček ty vozy a ty stodoly dělal tak dobře, že v době největšího rozkvětu firmy zaměstnával přes padesát tesařů. „Starý Ptáček“ a „starý Drexler“, nejstarší tesaři, na které se pamatuji z dětství, si na pradědečka a na tu slavnou dobu devadesátých let dnes již předminulého století ještě vzpomínali. Tesaři tehdy pracovali deset až dvanáct hodin denně a dvakrát za den si k svačině posílali kluka do hospody pro žejdlík kořalky. Na krovy ke stodolám po celém okrese padlo asi hodně staletých dubů a topolů z lužních lesů v povodí Labe a Jizery. Z dnešního ekologického hlediska byl pradědeček Antonín vlastně lesní škůdce. Tenkrát, v gründerké náladě konce století se to ovšem tak nebralo a pradědečka zvolili dvakrát ve městě starostou. V té době už měl velebný bílý plnovous, který se zalíbil Maxi Švabinskému tak, že vyvedl perokresbou jeho portrét. Jednou projížděl městem zvláštní vlak s Jeho císařským Veličenstvem Franzem

Pradědeček Antonín na kresbě Maxe Švabinského

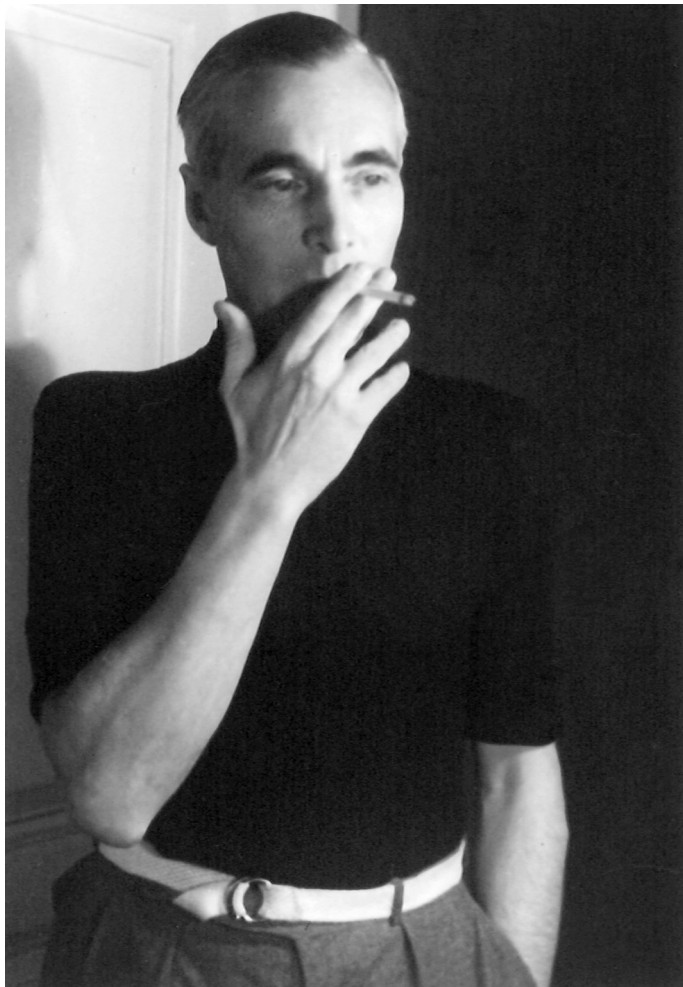
Josefem I. a pradědeček ho přišel pozdravit na nádraží. Na císařovu stereotypní otázku „A jakýpak je ve vašem městě průmysl, pane starosto?“ odpověděl prý pradědeček touto nesmrtelnou větou: „Panenka Maria a já, císařská Milosti.“

Fotka tohoto výjevu s příslušnou legendou je vystavena v galerii starostů na brandýské radnici; patriarcha by z ní jistě měl radost, zvláště proto, že čtyřicet let se jeho jméno používalo ke strašení malých dětí. Vzpomínám si, jak po osmačtyřicátém přišel můj otec celý rozčilený z májové slavnosti (chodil rád do místních hospod a dobrovolně se účastnil všech místních událostí) a řekl: „Pan Koš měl na náměstí projev a křičel: ‚Takový límani už nám tady zaclánět nebudou!‘ Tak jsem šel domů a už tam víckrát nepůjdu.“ Pradědečka otec do kauzální souvislosti s nástupem komunismu nedával, nicméně ho líčil jako benevolentního tyrana, který když děti nechaly na talíři křen z naložené červené řepy, se na ně přísně zahleděl a řekl: „Sníst! Kdyby to nebylo k jídlu, tak by se to tam nedávalo!“

V osm hodin chodil spát a před spaním jen roztáhl doširoka ruce, aby mu manželka se služebnou mohly natáhnout nad kamny pěkně nahřátou noční košili. Náš otec rovněž s oblibou vyprávěl historku o tom, jak jednou šla pradědečkova druhá žena s dcerou na bál. Pradědeček nařídil, že musí být do jedenácti zpátky, ale ženské se trochu opozdily, a tak strávily celou noc venku přede dveřmi. Jednou si za ním jako za starostou přišla stěžovat paní, že ji muž bije, pradědeček se prý ale jenom rozhlédl a zařval: „Kde mám tu lískovku?“ Na dnešní feministickou škálu „mužských šovi-

nistických vepřů“ by se nevešel vůbec, ale byla to zřejmě jiná doba. Sociální cítění však měl a na svůj původ nikdy nezapomněl – založil fond pro přestárlé tesaře, do kterého sám poctivě přispíval. Dodnes nacházím na internetu zápisy jako: „Pan Antonín Líman ze Staré Boleslavi věnoval městu Toušeni vyřezávaný kříž...“

Díky úspěchům tohoto feudálního pradědečka jsem se už v útlém věku stal psancem a poznal na vlastní kůži princip třídní nenávisti. V první a druhé třídě obecné školy, kdy jsou dětské instinkty ještě dost přímé, honili po vyučování „vagóňáci“ buď Münnicha, nebo mne. Münnichovi měli Na Dolíku koloniál a chlapeček iritoval tím, že byl příliš tlustý, na mne zas volali unisono: „Límanko, vy máte sklepy plný zlata!“ Zmlátili mne málokdy, i když byli rychlí a záludní. Na kraji Límanovy ulice však bydlel i o několik let starší kamarád Jirka Zeman, ke kterému jsem většinou zavčas doběhl a on pak několika kopanci mé pronásledovatele zahnal. Vagóňáci bydleli za městem u lesa ve vagónové kolonii a počestní měšťané se jim raději vyhýbali; mladí vagóňáci měli nože, házeli tvrdě kamením nebo cihlou a postrádali zbytečné iluze. Čím se živili jejich rodiče a jak nespravedlivý byl jejich sociální úděl, to jsme jako děti nemohli vědět, cítili jsme jen z první ruky účinek jejich zloby. Do vagónky, tak jako do Harlemu v New Yorku, se běloch neodvážil, a tak nevím, jak to ve starých vagónech vypadalo. Pamatuji si jen, že když přišli Němci a zavedli lístkový systém na přiděl potravin, ozývalo se od lesa zoufalé kvílení psů, kteří se ke své škodě do blízkosti vagónky zatoulali.

Můj elegantní otec asi v pětáctyřiceti

Staroboleslavská škola, to by byla celá zvláštní kapitola. První třídě obecné kraluje v mých vzpomínkách paní učitelka Růžena Šmejkalová, snad nejlaskavější paní, jakou jsem kdy v životě poznal. Když jsme napsali správně úkol, rozdávala zlatá medová cukráčka, jejichž chuť si pamatuji dodnes. Jejím pravým opakem byl řídící učitel Antonín Kolman, bývalý legionář, který byl nesmírně přísný, ale absolutně spravedlivý. Vzpomínám i na baculatou učitelku Jarou, jejíž bratr Cirda byl činný ve skautu a komunisti ho po osmačtyřicátém roce zavřeli. Z dnešního hlediska byla atmosféra ve škole velice nekorektní, protože zrzavému Lidmilovi jsme zpívali: „Zrzi zrzi, co tě mrzí, ta zrzavá palice, ta tě mrzí nejvíce“ a o Velikonocích, když zvony z obou kostelů odlétly do Říma, chodili jsme po tři dny každou hodinu po městě, řeh-tali řehtačkami a zpívali: „Židi nevěrný jako psi černý, Ježíše jáli, ukřižováli a na Bílou sobotu do hrobu dali.“

Do zatuchlých sklepů staré vily jsem chodil nerad, ale věděl jsem, že tam není zlato, nýbrž krecht se zeleninou a spousta prázdných láhví. Vagónáci měli v zásadě pravdu, jejich rodiče si *Krohn Brothers Mochov* kupovat nemohli, pili přinejlepším žitnou nebo tuzemský rum. Jak říká Proudhon, u základu každého většího majetku je asi loupež, a náš pradědeček byl tedy loupežník zakladatel, ale příznejme mu také odvahu podnikat, krachovat, znovu se vzchopit a udržet si nesmírnou osobní disciplínu a píli. Komunistické kliše o panu továrníkovi, který se válí do deseti v prachových peřinách, pak jde do kavárny a před polednem se na skok zastaví ve své fabrice, na gründerskou generaci prostě nesedí. Tohle se dělo až

ve třetí generaci marnotratných fršvendrů – v Libni měl například továrnu na armatury Adolf Pleskot, kterého si jeho kamarád a můj tchán Lojza Passer dobíral: „Dolfo, ty když se jdeš podívat do fabriky, tak se musíš v Libni na ulici ptát: ‚Prosím vás, nevíte, kde tady má továrnu pan Pleskot?‘“

Česká buržoazie byla zoufale mladá, a odtud pochází i většina jejích osudových slabin. V národní komunitě, jejíž jádro po Bílé hoře spočívalo hluboko „dole“ a v níž bohatství na venkově znamenalo přinejlepším selský grunt a ve městě obchod s měšťanským domem, prostě nebyly podmínky jako v samostatné Francii či Anglii, kde se vlivná a zámožná národní buržoazie vytvářela a upevňovala své pozice po tři staletí. Můj otec si nedospělost české buržoazie po „vítězství dělnické třídy“ jasně uvědomil. Říkával: „Tenhle režim je sice pro blbé a neschopné, ale my jsme si ho svým způsobem vykoledovali sami. Když si vzpomenu, jak jsme si k večeru, když se z brandýské Melicharky vraceli ušmudlaní dělníci, jezdili v lancích a bugatkách ve flanelových kalhotkách na tenis, běhá mi mráz po zádech.“

Legenda o tatíčku Masarykovi je v mnohém proto tak typicky česká, že první prezident měl puncované správný původ: tatínek byl chudý venkovský kovář, bezmála podruh, a geniální chlapec se vypracoval z ničeho. Jak ovšem správně zdůraznil Zdeněk Mahler ve známém televizním pořadu *Ano, Masaryk*, bez sponzorů, jako byl vídeňský policejní prezident a prezident anglo-rakouské banky, by to mladý Masaryk nebyl dotáhl daleko. Stojí za zmínku, že v jinak biograficky dost podrobném dokumentu Věry Chytilové

Moje matka, když jí bylo kolem pětatřiceti

Masaryk jsou tyto veledůležité souvislosti komentovány jen stručným Masarykovým: „A tak mi otec mého žáka zařídil školu ve Vídni.“ V kontextu mezinárodního, zvláště pak anglosaského práva jsou některé pozdější Masarykovy akce, motivované jeho bezesporu obdivuhodným sociálním cítěním, velice problematické: např. konfiskace šlechtického majetku v prvních letech republiky a vytváření tzv. zbytkových velkostatků. Ne všechny konfiskáty byly v rukou německé či rakouské šlechty, některé patřily české šlechtě anebo i statkářům židovského původu. Někde se zabavoval i osobní majetek, který s nemovitostmi neměl nic společného. Řada finančních kompenzací od státu vůči šlechtě, církvím a nearistokratickým velkostatkářům trvala několik let a mnohdy k odškodnění vůbec nedošlo. Napoleon kdysi opovržlivě pronesl na adresu Angličanů: „Jste národ kupců.“ Český způsob konfiskace by ale v parlamentu národa kupců, kteří vědí, že musí respektovat majetek druhých, aby druzí respektovali majetek jejich, nikdy neprošel. Problematické je i Masarykovo zrušení šlechty, protože to její *noblesse oblige* nám tak bolestně chybí. Jak pěkně řekl hrabě Kinský, šlechtice nemůžete rušit, stejně jako nemůžete zrušit zajíce či jeleny, protože se jimi narodili.

O sedmdesát let později si český národ volí prezidenta s původem právě tak nesprávným, jako je ten můj – však se také moji rodiče s Havlovými, a zvláště s „barrandovským“ strýcem Milošem dobře znali –, a obrací tak kormidlo o 180 stupňů. Vážím si osobně Havla natolik, že tu nebudu rozebírat teorii vyvěšení čistého štítu nad snědeným krámem a zavedení pro-

vozu uvnitř kšeftu, jako býval, protože v politickém „umění možného“ volil Havel kompromis, který se mu zdál v té nesmírně složité situaci schůdný i humánní zároveň. Víím, že je v hloubi duše idealista, ale rovněž si uvědomuji, že všechno jeho konání a všechna jeho rozhodnutí jsou trochu ovlivňována jakýmsi omluvným studem za to, že byl a zase je (anebo mohl být) velice bohatý. Stručně řečeno, být v českém prostředí majetný je hřích a za majetek by se měl člověk veřejně kát. Mám dojem, že praobraz tábořských kádí, do kterých při vstupu do města každý povinně vyhazoval svůj majetek, dodnes v české mysli někde straší. V roce 2000 proběhly v České republice volby, ve kterých svým způsobem zvítězila levice. Komunisté dostali téměř dvacet procent hlasů, a já se nemohu ubránit pocitu, že se na tomto nedobřém výsledku se svým omluvným postojem vůči levici podílel i prezident Havel.

Tenhle cejch dětí z „dobřých rodin“ si každý musel protrpět a vyřešit po svém. Mnozí z generace jen o trochu starší (Pavel Kohout, Milan Kundera a jiní) tančili na Václavském náměstí s říjícími svazáky a psali ódy na Stalina, jiní odevzdávají rodinný majetek na dobročinné účely; já osobně jsem po deseti letech šikanování a kličkování a pěti letech hodně opožděného studia na vysoké škole odešel pryč. Do smrti nezapomenu na ten nádherný pocit úplné svobody, kdy jsem najednou nebyl nikdo, mé jméno bylo znovu čisté a nevinné jako po narození a mohl jsem s ním naložit, jak jsem chtěl a uměl. Poslední dveře, které mi rodinné jméno pomohlo otevřít, vedly na Torontskou univerzitu, kam mne doporučil

otec mladší bratr Vladimír, který odešel v osmačtyřicátém a koncem šedesátých let už byl vedoucím architektury na Nova Scotia Technical College v přímořském Halifaxu. Pro člověka, který právě unikl z kafkovského bludiště, to bylo neuvěřitelné: nemusel jsem předkládat vůbec žádné doklady mimo doporučení dvou japonských profesorů a osobní záruky strýce Vládi.

Můj kamarád Láďa Mařík, který mne z Boleslavi do Kanady následoval, správně říká, že emigrace je něco na způsob sebevraždy. Biblickou terminologií bychom tento osudný krok mohli nazvat smrtí a znovuzrozením. Jenže ono je to ještě složitější – jak mi jednou řekl Vojtěch Jasný po promítání *Rodáků*, my si tu svoji Moravu a Starou Boleslav neseme v srdci i do exilu, a tento ideální vnitřní svět pak napájí i novou identitu, kterou začínáme zdánlivě z ničeho budovat.

Když jsem se na jaře 1990 poprvé po čtvrt století exilu do Staré Boleslavi vrátil, měl jsem ve „vile dědy Pošíka“, čili v čp. 880 ve Vestecké ulici, podivnou zkušenost. Přijel jsem, myslím, v sobotu nebo v neděli ráno, a když se bratr Jan po víkendu vracel navečer do Prahy, řekl: „No, vždyť tady všechno znáš, tak se tu měj.“ Jenže když dům osaměl a já slyšel jenom ty dávné povědomé zvuky a čichal staré známé vůně, nějak to na mě všechno padlo a měl jsem pocit, že se propadám do hluboké studny ztraceného času. Dům šeptal: „Včera jsi odjel a dnes přijíždíš a to, co bylo mezi tím, neexistuje.“ Byl to strašný pocit a já jsem si uvědomil, že člověk by měl celý život zůstat na jednom místě, zarůst do něj jako strom a sát živné látky

Setkání se starým kamarádem Láďou (Humpem) Maříkem na brandýském zámku v roce 2008. V rakouské důstojnické uniformě je dr. Milan Novák

z jeho půdy, dýchat jeho vůně a nakonec se v jeho hlíně rozplynout.

Jenže ono to jinak nešlo. Zůstat znamenalo odepsat pětadvacet neplodnějších let života, potácet se v perverzním marasmu režimu, který si mě vzal bedlivě na mušku a byl by mi ten život pěkně osladil. Často v duchu polemizuji s Václavem Černým, kterého si po Šaldovi z českých literárních vědců a kritiků vážím nejvíc, a říkám mu: „Pane profesore, proč jste jenom neodešel! Oxford, Harvard, Sorbonna, všechny velké světové univerzity by vás byly přivítaly s otevřenou náručí, a jaké nesmírné dílo po vás mohlo zůstat!“ Takhle *Kniha o babičce*, *Paměti*, objevení hry *Život je sen* od Calderona, množství kritických článků v *Kritic-*

kém měsíčníku, kniha o staré české poezii a o trubadúrech. Jistě jsem hodně zapomněl, ale i tak je to pořád úctyhodné, nato že byl Černý psanec na útěku. Žít na svobodě s dobrým univerzitním platem, schopnými asistenty a vynikající knihovnou, byl by Černý zanechal dílo monumentální, kolem kterého by s úctou chodily další generace světových romanistů.

Takže když reálně bilancuji, řeknu, ano, člověk hodně ztrácí, ale také hodně získává, protože ta slavná Dykova věta „Opustíš-li mě, zahyneš...“ není doslovně pravda.

Kdybych se byl po tom čtvrtstoletí vrátil do staré vily (čp. 260 v Límanově, později ulici dr. Beneše), byla by mne studnice ztraceného času asi pohltila nadobro. Strávil jsem v tomto domě přes dvacet let toho nejvnímavějšího věku dětství a dodnes se mi o něm zdá. Ten sen není nikdy ošklivý, vždycky v něm mám pocit, že jsem se vrátil domů, do času pohody a jistoty.

V bdělém stavu mě ovšem rozčiluje, že se ulice nejmenuje tak, jako se jmenovala vždycky, Límanova. Náš pradědeček měl ke Staré Boleslavi vřelejší vztah než pan Beneš, po kterém už se toho v české zemi jmenuje víc než dost. Čím jsem starší a čím víc o něm a jeho „vědecké politice“ vím, tím pevněji jsem přesvědčen, že na komunistické tragédii má lví podíl. Je to ironie, ale ulice mého praděda se dodnes jmenuje po člověku, který přispěl k tomu, že jméno Líman se čtyřicet let nesmělo ve Staré Boleslavi vyslovovat. To neustálé měnění jmen, či opravování a dokonce vymazávání historie mi šlo vždycky na nervy, protože místní jména, jména ulic a budov jsou zapsána nejen